

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vec T-415/21

Banca Popolare di Bari SpA
proti
Európskej komisii

Rozsudok Všeobecného súdu (štvrtá rozšírená komora) z 20. decembra 2023

„Mimozmluvná zodpovednosť – Štátna pomoc – Štátna pomoc udelená talianskymi orgánmi v prospech Banca Tercas – Rozhodnutie vyhlasujúce štátnu pomoc za nezlučiteľnú s vnútorným trhom – Premlčanie – Pokračujúca ujma – Čiastočná neprípustnosť – Dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva fyzickej osobe – Príčinná súvislosť“

1. *Žaloba o náhradu škody – Premlčacia doba – Začiatok plynutia – Postupne vznikajúca ujma – Prerušenie plynutia premlčacej doby – Premlčanie uplatňujúce sa na obdobie viac ako päť rokov pred dňom aktu prerušujúceho premlčanie*
(Článok 340 druhý odsek ZFEÚ; Štatút Súdneho dvora, článok 46 a 53 prvý odsek)
(pozri body 28 – 54, 67)
2. *Žaloba o náhradu škody – Premlčacia doba – Začiatok plynutia – Postupne vznikajúca ujma – Relevantný dátum – Deň, v ktorý sa voči dotknutej osobe prejavili škodlivé účinky aktu*
(Článok 340 druhý odsek ZFEÚ; Štatút Súdneho dvora, článok 46 a 53 prvý odsek)
(pozri body 57 – 66)
3. *Mimozmluvná zodpovednosť – Podmienky – Nezákonnosť – Ujma – Príčinná súvislosť – Kumulatívne podmienky – Neexistencia jednej z podmienok – Zamietnutie žaloby o náhradu škody v celom rozsahu*
(Článok 340 druhý odsek ZFEÚ)
(pozri body 70 – 72)
4. *Mimozmluvná zodpovednosť – Podmienky – Nezákonnosť – Dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorá priznáva práva jednotlivcom – Právna norma, ktorá priznáva práva jednotlivcom – Pojem – Článok 107 ods. 1 ZFEÚ – Zahrnutie – Zásada riadnej správy vecí verejných – Zahrnutie*
(Článok 107 ods. 1, článok 108 ods. 3 a článok 340 druhý odsek ZFEÚ; Charta základných práv Európskej únie, článok 41)

(pozri body 75, 80 – 100)

5. *Mimozmluvná zodpovednosť – Podmienky – Nezákonnosť – Dostatočne závažné porušenie právnej normy Únie – Požiadavka zjavného a závažného prekročenia hraníc stanovených na voľnú úvahu inštitúcií – Rozhodnutie Komisie, ktoré mylne konštatuje existenciu pomoci nezlučiteľnej s vnútorným trhom a ktoré nariaďuje jej vymáhanie – Osobitne zložitý právny a skutkový kontext – Neexistencia dostatočne závažného porušenia (Článok 340 druhý odsek ZFEÚ)*

(pozri body 103 – 125)

6. *Mimozmluvná zodpovednosť – Podmienky – Príčinná súvislosť – Dôkazné bremeno – Rozhodnutie Komisie, ktoré mylne konštatuje existenciu pomoci nezlučiteľnej s vnútorným trhom a ktoré nariaďuje jej vymáhanie – Újma vyplývajúca zo straty dôvery klientov podniku, ktorý je príjemcom pomoci – Strata dôvery vyvolaná viacerými faktormi – Neexistencia priamej príčinnej súvislosti medzi údajnou újmou a konaním Komisie (Článok 340 druhý odsek ZFEÚ)*

(pozri body 132 – 153, 155 – 161)

Zhrnutie

V roku 2013 talianska banka Banca Popolare di Bari SpA (BPB) vyjadrila svoj záujem upísať zvýšenie základného imania inej talianskej banky, banky Banca Tercas (ďalej len „Tercas“), ktorá bola od roku 2012 pod nútenou správou. Toto vyjadrenie záujmu však bolo viazané na podmienku, aby Fondo interbancario di Tutela dei Depositi (ďalej len „FITD“) úplne pokryl kapitálový deficit banky Tercas.

V roku 2014 FITD, so súhlasom centrálnej banky Talianskej republiky, zasiahol v prospech banky Tercas tak, že pokryl jej záporné vlastné imanie a poskytol jej dve záruky. Banka BPB následne upísala dve zvýšenia základného imania banky Tercas.

Rozhodnutím z 23. decembra 2015¹ (ďalej len „rozhodnutie Tercas“) Európska komisia konštatovala, že uvedený zásah FITD v prospech banky Tercas, ktorej základné imanie od 1. októbra 2014 úplne ovládala banka BPB, predstavuje štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktorú mala Talianska republika vymáhať od jej príjemcu.

Rozsudkom Všeobecného súdu z 19. marca 2019², ktorý bol potvrdený v odvolacom konaní³, však bolo rozhodnutie Tercas zrušené pre porušenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Banka BPB listom z 28. apríla 2021 požiadala Komisiu o náhradu škody, ktorá jej údajne vznikla v dôsledku rozhodnutia Tercas, pričom vzniknutú škodu odhadla na 228 miliónov eur. Keďže Komisia túto žiadosť zamietla, banka BPB podala žalobu o mimozmluvnú zodpovednosť Únie na základe článku 340 druhého odseku ZFEÚ.

¹ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/1208 z 23. decembra 2015 o štátnej pomoci SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN), ktorú Taliansko poskytlo banke Banca Tercas (Ú. v. EÚ L 203, 2016, s. 1).

² Rozsudok z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167).

³ Rozsudok z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154).

Banka BPB na podporu svojej žaloby tvrdí, že rozhodnutie Tercas vyvolalo zhoršenie dôvery klientov v túto banku, čo spôsobilo stratu vkladov a klientov (ušlý zisk), poškodenie jej dobrej povesti (nemajetková ujma) a vyvolalo náklady na opatrenia na zmiernenie negatívnych účinkov rozhodnutia Tercas (skutočná škoda).

Všeobecný súd tým, že zamietol túto žalobu, spresnil podmienky vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie z dôvodu, že Komisia nesprávne uplatnila pravidlá v oblasti štátnej pomoci.

Posúdenie Všeobecným súdom

Keďže Komisia sa dovoľavala uplynutia päťročnej premlčacej doby stanovenej v článku 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Štatút Súdneho dvora“) na podanie žaloby proti Únii v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti,⁴ Všeobecný súd pripomenul, že táto doba začína plynúť až od okamihu, keď bola škoda, ktorá sa má nahradiť, skutočne spôsobená.

Všeobecný súd uviedol, že návrh na náhradu škody zaslaný Komisii listom z 28. apríla 2021 predstavuje akt prerušujúci plynutie premlčacej doby, pričom okrem toho zdôrazňuje, že pokiaľ ide o priebežne vznikajúcu, pokračujúcu škodu, premlčanie sa uplatňuje na obdobie viac ako päť rokov pred dňom aktu prerušujúceho premlčanie bez toho, aby boli dotknuté práva vzniknuté v priebehu neskorších období.

V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že údajná majetková ujma vyplývajúca tak zo straty priamych vkladov, ako aj zo straty klientov banky BPB má priebežne vznikajúcu, pokračujúcu povahu, keďže sa hromadila a obnovovala od prijatia rozhodnutia Tercas. Údajná nemajetková ujma vyplývajúca z poškodenia dobrej povesti banky BPB má tiež podľa nej priebežne vznikajúcu, pokračujúcu povahu, keďže táto ujma bola spôsobená rozhodnutím Tercas, ktoré bolo jednak prijaté a zverejnené prostredníctvom tlačovej správy a jednak bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Z toho vyplýva, že nárok banky BPB na náhradu škody nie je premlčaný v rozsahu, v akom sa týka náhrady ujmy vyplývajúcej zo straty priamych vkladov, klientov a poškodenia jej dobrej povesti po 28. apríli 2016, t. j. počas obdobia, ktoré predchádzalo žiadosti o náhradu škody z 28. apríla 2021, o menej ako päť rokov.

Pokiaľ ide o údajnú skutočnú škodu spočívajúcu v dodatočných nákladoch, ktoré vznikli banke BPB z dôvodu opatrení na zmiernenie negatívnych účinkov rozhodnutia Tercas, Všeobecný súd odmietol priebežne vznikajúcu povahu viacerých škôd uvádzaných v tejto súvislosti, keďže tieto škody skutočne nastali k určitému dátumu a ich výška sa nezvýšila úmerne k uplynutému času.

Pokiaľ ide o vec samu, Všeobecný súd na úvod pripomenul, že vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie predpokladá splnenie troch kumulatívnych podmienok, a to dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorá priznáva práva jednotlivcom, existenciu škody, ako aj existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi porušením a spôsobenou ujmov.

⁴ V súlade s článkom 53 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora sa článok 46 toho istého Štatútu uplatňuje na konanie pred Všeobecným súdom.

Pokiaľ ide o prvú z týchto podmienok, Všeobecný súd na jednej strane uviedol, že pochybenie pri uplatnení článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktorého sa dopustila Komisia v rozhodnutí Tercas, predstavuje porušenie pravidla, ktorého cieľom je priznať práva takým jednotlivcom, ako je banka BPB. Tým, že článok 107 ods. 1 ZFEÚ obsahuje definíciu pojmu „štátnej pomoci“ nezlučiteľnej s vnútorným trhom s cieľom zabezpečiť spravodlivú hospodársku súťaž medzi podnikmi v členských štátoch, má totiž za cieľ chrániť záujmy jednotlivcov, a najmä podnikov. Okrem toho uplatnenie pojmu pomoc uvedeného v článku 107 ods. 1 ZFEÚ je úzko prepojené s uplatňovaním článku 108 ods. 3 ZFEÚ, ktorý zavádza povinnosť oznámiť opatrenia pomoci a zákaz ich vykonania pred ukončením postupu predbežnej kontroly zo strany Komisie. Vzhľadom na to, že toto posledné uvedené ustanovenie má priamy účinok, jednotlivci sa ho môžu dovoľávať s cieľom uplatniť svoje práva vyplývajúce z jeho uplatňovania. Článok 108 ZFEÚ priznáva Komisii právomoc vyjadriť sa k zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom práve na účely uplatnenia pojmu pomoc uvedeného v článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Okrem toho môžu uplatnenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ zo strany Komisie napadnúť na súdoch Únie príjemcovia pomoci, ich konkurenti, ako aj členské štáty.

Pokiaľ ide o existenciu dostatočne závažného porušenia, Všeobecný súd na druhej strane uviedol, že judikatúra zohľadňuje najmä zložitost' situácií, ktoré treba riešiť, ťažkosti pri uplatňovaní alebo výklade textov, a najmä priestor na voľnú úvahu, ktorý má autor napadnutého aktu k dispozícii. Ak dotknutá inštitúcia disponuje širokou mierou voľnej úvahy, rozhodujúcim kritériom na preukázanie takéhoto porušenia je kritérium zjavného a závažného prekročenia hraníc stanovených na voľnú úvahu tejto inštitúcie.

Vzhľadom na tieto kritériá Všeobecný súd uviedol, že porušenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktorého sa dopustila Komisia v rozhodnutí Tercas, hoci bolo konštatované v rozsudkoch Všeobecného súdu a Súdneho dvora, nie je automaticky z tohto dôvodu dostatočne závažné. Všeobecný súd pripomenul, že pochybenie, ktorého sa dopustila Komisia, sa týkalo analýzy skutočností zohľadnených na preukázanie účasti talianskych orgánov verejnej moci na zásahu FITD, pričom okrem toho zdôrazňuje, že Komisia musela uplatniť pojem štátna pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ v osobitne zložitom právnom a skutkovom kontexte. Skutočnosť, že za týchto okolností Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala pripísateľnosť zásahu fondu FITD štátu, však nepostačuje na to, aby sa toto nesprávne posúdenie kvalifikovalo ako zjavné a závažné porušenie hraníc voľnej úvahy Komisie. Komisia sa teda nedopustila dostatočne závažného porušenia, pokiaľ ide o porušenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Všeobecný súd ďalej skúmal podmienku existencie priamej príčinnej súvislosti medzi porušením článku 107 ods. 1 ZFEÚ zo strany Komisie a škodou uvádzanou bankou BPB. V tejto súvislosti uvádza, že hoci rozhodnutie Tercas mohlo zohrať určitú úlohu pri strate dôvery klientov banky BPB, táto strata bola vyvolaná aj inými faktormi, a tak toto rozhodnutie nemožno považovať za rozhodujúcu a priamu príčinu údajnej ujmy. Z toho vyplýva, že banka BPB nepreukázala existenciu príčinnej súvislosti medzi údajným protiprávnym konaním Komisie a tvrdenou ujmov.

Všeobecný súd teda dospel k záveru, že, pokiaľ ide o nepremľčané nároky na náhradu ujmy, ktorej náhradu požaduje banka BPB, podmienky mimozmluvnej zodpovednosti, ktoré sa týkajú existencie dostatočne závažného porušenia na jednej strane a existencie príčinnej súvislosti medzi vytýkaným konaním a uvádzanou ujmov na strane druhej, nie sú splnené.

V dôsledku toho sa žaloba banky BPB zamieta bez toho, aby bolo potrebné skúmať podmienku vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie, ktorá sa týka existencie skutočnej škody.